

SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISEN LAPSIPERHEIDEN KOTI- PALVELUN SOVELTAMIOHJEET JYVÄSKYLÄSSÄ

1. Kotipalvelun sisältö

Kotipalvelu on sosiaalihuoltolain 19 § mukaista palvelua, jonka mukaan sillä tarkoitetaan asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Lastenhoito voi olla esimerkiksi vauvanhoitoa tai leikki-ikäisen kanssa ulkoilua. Lastenhoidon lisäksi kotipalvelu voi olla konkreettista auttamista välttämättömissä kotitöissä, kuten ruuanlaittoa, pyykinpesua tai siivousta. Painopisteenä on perheen oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja voimavarojen vahvistaminen, jolloin lähtökohtana on perheen tukeminen ja avustaminen toiminnoissa, ei puolesta toteuttaminen.

Kotipalvelu on lapsiperheiden kotiin annettavaa palvelua, joka on tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräaikaista yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tehtävää vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukemista. Tämä tapahtuu perheen konkreettisella auttamisella sekä opastamalla perhettä lasten- ja kodinhoidossa ja vahvistamalla arjen hallintaa.

Lapsiperheellä on oikeus saada perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista em. mainittujen syiden vuoksi.

2. Myöntämisperusteet kotipalvelun saamiseen

Sosiaalihuoltolain mukaan kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn, kuten uupumuksen, tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi vanhempien erotilannetta tai perheenjäsenen menehtymistä. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on vammaiset lapset tai kaksoset.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lähtökohtana on lapsen vanhempien tai muiden huoltajien velvollisuus turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Kun lapsen vanhemmat tai muut huoltajat tarvitsevat tätä tehtävää varten apua johtuen laissa mainituista syistä, on perheellä oikeus saada avuksi kotipalvelua. Lapsiperheelle on järjestettävä välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista laissa mainittujen syiden vuoksi.

Tarkoituksena on vahvistaa tuen saantia lasten ja lapsiperheiden pulmiin ja ongelmiin varhaisessa vaiheessa. Tarpeenmukaisen ja riittävän tuen antamisella voidaan ehkäistä ongelmien pahenemista ja kasautumista ja siten vähentää muiden erityispalvelujen tai lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta. Kotipalvelu järjestetään yleisenä perhepalveluna. Myös lastensuojelun asiakkaille on vastaava oikeus kotipalvelun saamiseen. Avohuollon tukitoimena kotipalvelu järjestetään lastensuojelun kautta.

Sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaisen velvoitteen lisäksi sosiaalihuoltolain 13 § määrittää kotipalvelun järjestämistä. Kotipalvelua on lisäksi järjestettävä tarvittaessa siinä laajuudessa, niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan, silloin kun on kyse on lapsen terveyden tai kehityksen turvaamisesta.

Kotipalvelua ei myönnetä äkillisesti sairastuneen lapsen hoitoon, jos vanhemmalla on lakisääteinen oikeus jäädä hoitamaan lastaan. Palvelua ei myönnetä kotona tehtävän etätöiden, opiskelun, harrastusten tai terapia- ja lääkärikäyntien vuoksi. Kotipalvelu ei korvaa päivähoitopaikan (henkilökohtaisen avustajantarvetta), joten päivähoito on ensisijainen kotipalveluun nähden. Kotipalvelua ei myöskään myönnetä pienten koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajoista johtuviin lastenhoitotarpeisiin.

3. Palvelun järjestäminen

Jyväskylässä kotipalvelu järjestetään pääosin palvelusetelillä ostamalla kotipalvelu yksityisiltä palvelusetelituottajilta. Lisäksi vuonna 2017 on kuusi kunnan omaa kodinhoitajaa. Kotipalvelua haetaan soittamalla kotipalvelun palveluohjaajalle, joka arvioi perheen avun tarvetta myöntämiskriteereiden perusteella. Perheelle tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma, johon kirjataan mihin tarkoitukseen ja kuinka paljon kotipalvelua myönnetään sekä millä tavalla palvelu järjestetään. Myöntävän päätöksen saatuaan perhe saa palvelusetelin, jolla he voivat ostaa kotipalvelua kaupungin hyväksymiltä palveluntuottajilta tai perheen kotiin menee kunnan oma kodinhoitaja. Hyväksytyt palveluntuottajat on koottu yhteiseen rekisteriin, josta palvelusetelin saaneet voivat valita itselleen sopivimman. Rekisteri löytyy osoitteesta www.klemmari.info/.

4. Tilapäinen kotipalvelu

Tilapäinen kotipalvelu on lyhytkestoisin, maksimissaan kolmen kuukauden tilapäistarpeisiin tarkoitettua perheiden arjessa selviytymisen tukemista. Tilapäistä kotipalvelua voi saada maksimissaan 6h/viikossa. Tilapäisen kotipalvelun tarkoituksena on auttaa perhettä selviytymään itsenäisesti tai sen aikana voidaan arvioida pidempiaikaisten palveluiden tarvetta. Palvelun aikana perhe joko voimaantuu ja selviää itsenäisesti tai ohjataan tarvittaessa muiden pidempiaikaisten palveluiden piiriin. Tilapäisen kotipalvelun tarve arvioidaan pääsääntöisesti puhelinkeskustelun perusteella. Tilapäinen kotipalvelu riittää avuksi suurimmalle osalle perheitä.

5. Säännöllinen kotipalvelu

Säännöllinen kotipalvelu on tarkoitettu pidempiin ja välttämättömiin, kuitenkin aina määräaikaisiin, tuen tarpeisiin. Tilapäisen 3 kk:n kotipalvelun lisäksi säännöllistä kotipalvelua on mahdollista saada 3 kk:n ajan, maksimissaan 6h/viikossa. Avun tavoitteena on vanhempien omien voimavarojen vahvistaminen. Säännöllisen kotipalvelun tarvetta on mahdollisuus arvioida myös kotikäynnillä. Työskentelystä laaditaan tavoitteellinen suunnitelma yhdessä muiden perheen kanssa toimivien tahojen kanssa. Perheen omat läheisverkostot kartoitetaan aina mahdollisimman hyvin. Rajausten mukainen kotipalvelu ei riitä kaikkien perheiden kohdalla, jolloin on harkinnan käytön tarve.

6. Maksujen määräytyminen

Kotipalvelu on lähtökohtaisesti perheelle maksullista. Maksun suuruuteen vaikuttavat perheen tulot, perheen koko ja myönnetty tuntimäärä. Jos perheen tulot jäävät alle asiakasmaksuasetuksen (Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 9.10.1992/912) mukaisen tulorajan, ei kotipalvelusta peritä maksua.

Henkilömäärä	Tuloraja euroa/kuukausi	
1	573	
2	1 057	
3	1 657	
4	2 050	
5	2 481	
6	2 849	11

Tilapäisessä kotipalvelussa on käytössä tuntihintamaksu. Kaupungin oman kodinhoitajan työn hinta on 1.2.2016 alkaen 10€/h. Palvelusetelin arvo tilapäisessä kotipalvelussa on vähintään 20 euroa/h ja enimmäisarvo on arkipäivisin 32 euroa/h. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikille palvelua saaneille perheille myönnetään vähintään palveluseteli, jonka arvo 20e/h. Loppuosan tuottajan tuntihinnasta asiakas maksaa itse ns. omavastuuosuutena. Esim. jos tuottajan tuntihinta on 30e/h ja setelin arvo on 20e/h, jää perheelle maksettavaksi 10e/h.

Niille perheille, joiden tulot alittavat asiakasmaksuasetuksen tulorajan, myönnetään palveluseteli, jonka arvo on maksimimääräinen eli 32e/h. Tällöin asiakkaalle ei jää omavastuuosuutta maksettavaksi.

Palveluohjaajan on mahdollisuus käyttää maksun määrittelyssä myös harkintaa, jolloin tulorajan ylittävien perheiden omavastuuosuutta pienennetään ns. osittaiseksi omavastuuosuudeksi tai palvelu myönnetään kokonaan maksuttomana. Harkinnan käytölle on perusteita esimerkiksi tilanteissa, jos perheelle myönnettyjen tuntien perusteella perheen omavastuumaksu muodostuisi kohtuuttoman suureksi perheen sen hetkiseen maksukykyyn nähden. Maksukykyä saattaa alentaa esimerkiksi suuret sairaalamaksut. Harkintaa käytetään myös silloin, jos perhe joutuisi hakemaan toimeentulotukea kotipalvelun maksuista suoriutumiseksi tai perhe jättäisi kotipalvelun avun maksujen vuoksi ottamatta ja se kuitenkin olisi välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Jatkuvassa ja säännöllisessä kotipalvelussa sekä kunnan oman kodinhoitajatyön maksu että palvelusetelin arvo määräytyy prosenttiperusteisen kuukausimaksutaulukon mukaisesti (taulukko alla). Palvelusetelin arvo säännöllisessä kotipalvelussa on samanlainen kuin tilapäisessä kotipalvelussa eli arkipäivisin tehtävässä työssä aina vähintään 20 euroa/h ja enimmäisarvo 32 euroa/h. Palveluohjaaja laskee setelin suuruuden ja asiakkaan omavastuuosuuden laskentatyökalun avulla. Jos asiakkaan tulot jäävät alle tulorajan, ei asiakas maksa omavastuuosuutta.

Henkilöt	2	3	4	5	6
Tuloraja	1057 eur	1657 eur	2050 eur	2481 eur	2849 eur
Tuntia/kk	Omavastuuprosentti				
alle 6 h	16 %	12 %	9 %	7 %	5 %
6 - 15 h	17 %	13 %	10 %	8 %	6 %
16 - 24 h	18 %	14 %	11 %	9 %	7 %
24 - 30 h	19 %	15 %	12 %	10 %	8 %
yli 30 h	20 %	16 %	13 %	11 %	9 %

Jos taloudessa on enemmän kuin kuusi henkilöä, tulorajaa korotetaan 348 e/kk ja maksuprosenttia alennetaan 1 prosenttiyksiköllä kustakin seuraavasta henkilöstä

Esimerkiksi:

- Viisihenkisen talouden bruttotulot ovat 3 000 euroa. Taulukon mukaisesti on tuloraja 2 481 euroa ja perhe saa kotipalvelua 10 h/kk.
  - Bruttotuloista 3000 euroa vähennetään tuloraja 2481 euroa, jolloin jää 519 euroa.
  - Taulukon mukaisesti 10 tunnista asiakas maksaa tulojen erotuksesta (519 euroa) 8 % = 41,52 euroa.
  - Jos palveluntuottajan tuntihinta on 30 euroa/h, jää setelin arvoksi 300–41,52 euroa = 258,48 euroa.
- Palvelun kokonaisarvo on $30 \times 10 \text{h} = 300 \text{e}$, josta asiakas maksaa 41,52 e ja kaupunki palvelusetelillä 258,48 e.

Palvelusetelin minimi- ja maksimiarvot sekä tilapäisessä että säännöllisessä kotipalvelussa

Palvelusetelin minimiarvo (normaali omavastuumaksu)

- Arkipäivä 20e/h
- Arki-ilta 22,50 e/h
- Lauantai 24,38e/h
- Sunnuntai 31,25e/h
- Yö 26,88e/h

Palvelusetelin enimmäisarvo (ei omavastuumaksua)

- Arkipäivä 32e/h
  - Arki-ilta 36e/h
  - Lauantai 39e/h
  - Sunnuntai 50e/h
  - Yö 43e/h
-